

'โรคสหายสงคราม' ติดเชื้อแบคทีเรียในน้ำอุ่น

ภาวะโลกร้อน นอกจากจะทำให้อากาศแปรปรวน เกิดภัยธรรมชาติแล้ว ยังก่อให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บ ตามมาสารพัด

ศ.เกียรติคุณ นพ.ประเสริฐ ทองเจริญที่ปรึกษา ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล กล่าวว่า ภาวะโลกร้อน ทำให้การเจริญแพร่ขยายพันธุ์ของเชื้อโรค และพาหะนำโรคเพิ่มขึ้น เช่น เชื้อลีเจียเนลลา นิวโมฟิลลา ก่อโรคปอดบวม หรือโรคสหายสงคราม เชื้อสเตรปโตค็อกคัส ไทฟิซิส ก่อโรคไขกระดูกซัดใหญ่ เชื้อเล็ปโตสไปรา ก่อโรคฉี่หนู เชื้ออะมีบาที่มีชีวิตอิสระ ในแหล่งน้ำธรรมชาติที่ร้อน ก่อโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบเป็นหนอง

ยุงลายนำไวรัสเด็งกี สาเหตุของไข้เลือดออก ไวรัสซิกนิกนยา ยุงรำคาญนำเชื้อเวสต์ไนล์ ก่อโรคสมองอักเสบ ยุงก้นปล่องนำเชื้อมาลาเรีย หนูตามท้องทุ่ง ท้องนาแพร่พันธุ์มากขึ้น หนูนำโรคฉี่หนู หนูตามบ้าน ชุกชุมอาจก่อกำเชื้อเลือดออกฮันตา และปอดบวมจากไวรัสฮันตา แมลงวันนำโรคอีกหลายโรค

สำหรับ "โรคสหายสงคราม" หรือ "ลีเจียนแนร์" ศ.เกียรติคุณ นพ.ประเสริฐ อธิบายว่า ในปัจจุบันมีรายงานโรคนี้จากทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย โรคนี้เป็นตัวอย่างของโรคที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีความเป็นอยู่ของมนุษย์ คือ การใช้เครื่องปรับอากาศ

สาเหตุของโรคเกิดจากแบคทีเรียในน้ำอุ่นจัดชื่อ ลีเจียเนลลา นิวโมฟิลลา (Legionella pneumophila) และติดต่อทางการหายใจ แบคทีเรีย ชนิดนี้อยู่ในน้ำอุ่นจึงเกี่ยวข้องกับหอน้ำในอาคาร จากหอฝักเย็นด้วยน้ำของอาคาร และจากโลกร้อน

โรคนี้พบเป็นครั้งแรกที่โรงแรมแห่งหนึ่ง ในฟิลาเดลเฟีย สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 27 ก.ค. 2519 ซึ่งมีการประชุมใหญ่ประจำปีของสมาคมสหายสงครามอเมริกันที่โรงแรมนั้น เนื่องในโอกาสงานฉลองครบรอบ 200 ปีของการประกาศตั้งประเทศสหรัฐอเมริกา ภายในเวลา 2 วันหลังเริ่มประชุมมีสหายสงครามป่วยด้วยโรคปอดบวมโดยหาสาเหตุไม่พบ สรุปแล้วมีผู้ป่วยในงานดังกล่าว 221 ราย ตาย 34 ราย

สำหรับประเทศไทย เมื่อวันที่ 20 พ.ย. 2549 มีนักท่องเที่ยวชาวฟินแลนด์ 4 คน เดินทางมาพักผ่อนในประเทศไทยไปพักที่เดียวกันที่โรงแรมแห่งหนึ่งใน จ.ท่องเที่ยวจังหวัดหนึ่ง ทุกคนป่วยด้วยโรคสหายสงคราม ก่อนหน้านี 1 ปีก็มีชาวฟินแลนด์ผู้หนึ่ง มาพักที่โรงแรมนี้ ก็ป่วยเช่นกัน แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้เสียชีวิต

ระยะฟักตัวของโรคใช้เวลา 2-10 วัน อาการของโรคเริ่มด้วยผู้ป่วยจะมีไข้สูง ไอมีเสมหะ เจ็บหน้าอก ซึ่งเกิดจากการที่ปอดอักเสบ บางรายมีอาการทางสมอง ชีพ ชัก มีอาการของทางเดินอาหาร ได้แก่ ท้องเดิน ขณะที่ไอ เชื้อจะออกมาทางเสมหะ แต่ก็ยังไม่มียารักษาการติดโรคโดยตรงจาก ผู้ป่วย

สำหรับการวินิจฉัยโรคทำได้โดยการตรวจร่างกายทางกายภาพ ตรวจภาพรังสีปอด และเพาะเชื้อจากเสมหะ

กลุ่มเสี่ยง คือ ผู้สูงอายุ สบุนหรือจัด ดื่มสุรานัก ผู้ที่มีระบบภูมิคุ้มกัน หรือภูมิคุ้มกันอ่อนแอ ผู้ที่มีโรคประจำตัว หรือการได้รับยาบางขนาน

แหล่งแพร่โรค ได้แก่ หอฝักเย็น สปา น้ำพุประดับ และเครื่องฟนละอองฝอย เครื่องผลิตความชื้น เครื่องพ่นยา ทำละอองฝอย น้ำในแหล่งน้ำที่ร้อน น้ำนิ่ง น้ำพุร้อน การวิจัยล่าสุดเปิดเผยว่า เชื้อแบคทีเรียลีเจียเนลลา นิวโมฟิลลา สามารถปลิวกระจายไปในอากาศไกลจากแหล่งรังโรคได้ไกลอย่างน้อยถึง 6 กิโลเมตร แต่ก่อนเชื่อว่าไปได้ไกล ๆ กว่านี้

การป้องกันควบคุมวิธีที่ดีที่สุด คือ การขัดล้างเมื่อก ตะไคร่น้ำจากหอฝักเย็นเป็นระยะ เพราะถ้าใช้สารเคมีจะต้องใช้สูงกว่า 1,500 เท่าของแบคทีเรียชนิดอื่น ๆ นอกจากนี้ควรทำความสะอาดน้ำพุ ไม่ให้ตะไคร่น้ำจับ ส่วนคนทั่วไปไม่ควรไปอยู่ใกล้หอฝักเย็นโดยไม่จำเป็น ถ้าพักอยู่ในโรงแรมก็ไม่ควรเปิดหน้าต่าง.